

Inleiding

Begrippen als inspraak, participatie en medezeggenschap zijn vanzelfsprekend geworden – en dat is in de hulpverleningssector gelukkig niet anders. Ze zijn op individueel niveau stilaan ingeburgerd in de vorm van begeleidings- of ondersteuningsplannen, maar hoe maak je deze begrippen waar op collectief niveau? Het voor de hand liggende antwoord is overleggen, vergaderen of een klas- of groepsgesprek. Wanneer je werkt in het onderwijs, in de integrale jeugdhulp of met personen met een verstandelijke, communicatieve of lichamelijke beperking, wordt er vaak overlegd of vergaderd. We merken echter dat deze overlegmomenten zich vaak beperken tot een vragenronde over wat er op het menu zal komen. Dit kan beter. Misschien ben jij als ouder wel op zoek naar tools die de gesprekken met je kinderen thuis visueel ondersteunen.

Er bestaat weinig literatuur over vergaderen in de socialprofitsector. Sommige bronnen vermelden kort iets rond gespreksvoering bij personen met een communicatieve of verstandelijke beperking. Een aantal auteurs gaan in op het thema vergaderen met cliënten, maar behandelen daarbij slechts beperkt de praktische ondersteuning van het vergaderproces bij laagtaalvaardigige personen, personen met een verstandelijke of communicatieve beperking, groepsgenoten of leerlingen.

Loes den Dulk schreef meerdere artikelen en boeken over cliëntenraden en optimaal medezeggenschap. Ze ontwikkelde ook een aantal producten om de rechten van een cliënt te ondersteunen. In haar boek *Ondersteunde communicatie met visualisaties* wijdde Chris de Rijdt reeds een hoofdstuk aan het visualiseren van de bewonersvergadering. Waarom dan nog een apart boek rond laagdrempelig inclusief vergaderen?

In de praktijk krijgen we herhaaldelijk vragen over het ondersteunen van overlegmomenten voor mensen met een beperkte taalvaardigheid die afhankelijk zijn van visualisaties om hun standpunten duidelijk te maken. Tegelijkertijd groeit de vraag naar hulpmiddelen die inspraak faciliteren. Veel begeleiders, leerkrachten

en studenten gaan individueel aan de slag met het ontwikkelen van materiaal voor intern gebruik, maar ze delen hun kennis niet altijd, waardoor het warm water keer op keer opnieuw wordt uitgevonden.

De rode draad in dit boek is niet zozeer ‘wat is vergaderen?’, maar veeleer ‘hoe communicatiehulpmiddelen en -technieken inzetten om efficiënter, toegankelijker, laagdrempelig en inclusief te vergaderen?’. We willen de verschillende aspecten van inspraak en vergaderen toelichten zodat je hier inspiratie uit kan putten.

Taal is vluchtig en pictogrammen kunnen je helpen om gesprekken tijdens het vergaderen te ondersteunen. Uiteraard moet je de visualisaties op maat maken en zoeken naar een visualisatievorm die werkt. Hoewel onze visualisaties zijn ontwikkeld om groepsgesprekken te ondersteunen, is het belangrijk op te merken dat ze ook gebruikt kunnen worden voor een-op-eeninteractie om een beter inzicht te krijgen in de gedachten, gevoelens en standpunten van je gesprekspartner. De visuele hulpmiddelen zijn niet alleen veelzijdig, maar bevorderen de communicatie, ongeacht de grootte van de groep.

Het uitgewerkte materiaal hebben we als bijlage toegevoegd om je op weg te zetten en je te inspireren. Omdat deze materie voortdurend in beweging is, wordt dit materiaal gratis ter beschikking gesteld op de website van de uitgeverij. Ga naar www.gompel-svacina.eu/product/laagdrempelig-inclusief-vergaderen of scan de QR-code. Je kunt het materiaal op maat van je cliënt of organisatie aanpassen. Je kunt de pictogrammen vervangen door foto's of je kunt kiezen voor geschreven tekst in een groot lettertype zonder pictogrammen.

We wensen van bij aanvang te benadrukken dat we gezocht hebben naar het best mogelijke pictogram om een bepaald begrip te visualiseren, maar we zijn er ons ten volle van bewust dat dit pictogram voor sommige cliënten niet duidelijk is. Het spreekt voor zich dat je als begeleider dan op zoek dient te gaan naar een pictogram of foto die voor jouw cliënt het begrip visualiseert.

We hebben lang gezocht naar een passende titel die de essentie van dit boek omvat. Terwijl we vertrouwd zijn met de term ‘bewonersvergadering’, erkennen

we dat deze term enkel gebruikt wordt in de residentiële sector. De termen ‘cliënt-vergadering’ of ‘gebruikersvergadering’ zijn voor ons te formeel en sluiten niet volledig aan bij de inclusieve aard van de overlegmomenten die we beschrijven. En ook in het onderwijs en de integrale jeugdhulp vinden er overlegmomenten in groep plaats. We introduceren daarom de term ‘laagdrempelig inclusief vergaderen’.

Om de leesbaarheid in dit boek te bevorderen kiezen we ervoor om steeds de term ‘bewonersvergadering’ te gebruiken in plaats van ‘cliëntenraad’ of ‘gebruikersraad’; ‘cliënten’ in plaats van ‘personen met een beperking’; ‘bewoners’, ‘kinderen’, ‘gasten’, ‘leerlingen’ ‘ouderen’, ‘laagtaalvaardige personen’ en ‘begeleiders’ in plaats van ‘professionals’, ‘leerkrachten’ en ‘ondersteuners’.

Dit boek is tot stand gekomen op basis van onze eigen ervaringen én initiatieven die ons aangereikt werden door collega’s en studenten die al eerder met dit thema aan de slag gingen. Het theoretisch kader dat we vonden in publicaties, vertalen we naar de praktijk met voorbeelden, anekdotes en persoonlijke suggesties.

Dit boek is geen theoretische handleiding voor inspraak, participatie en medezeggenschap. Het is bedoeld als praktijkboek dat op de werkvloer gebruikt kan worden. Het komt erop aan je eigen vergadering kritisch onder de loep te nemen en zelf met het aangeboden materiaal aan de slag te gaan. Wij gaan zelf al jaren de uitdaging aan om vergaderingen te visualiseren.

Tegelijkertijd dagen we jou uit om de praktische tips ook eens te bekijken in functie van je eigen teamvergaderingen. Welke voor- en nadelen herkennen jij en je teamleden als jullie aan vergaderen denken? Hoe kijk je als team naar, al dan niet verplicht, deelnemen aan de vergadering met cliënten, of naar werken met een vaste structuur, op een vaste dag en op een vast tijdstip? Vaak vloeien uit deze denkoefeningen verbeterpunten voort waarmee je aan de slag kunt gaan in functie van vergaderen met cliënten én met elkaar als begeleiders.

We hopen dat je inspiratie en praktische tips uit het boek haalt en dat je het met plezier leest zodat je het kunt gebruiken tijdens vergaderingen met je cliënten.